

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.—
četrt leta 2:50
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznaniha sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovarisa“ izide dne 20. novembra t. l.

Obvestilo.

Dne 1. oktobra t. l. je minilo sto let, odkar je bil rojen v Cerknem na Goriškem znameniti slovenski učenjak dr. Franc vitez Močnik — oče slovenskemu učiteljstvu, ustanovnik in poštvovalni podpornik »Vdovskega učiteljskega društva« itd. — Da proslavimo stoletnico rojstva svojega odličnega rojaka, smo se odločili, posvetiti prihodnjo številko svojega lista počestitvi spomina tega velikega slovenskega moža in radodarnega prijatelja slovenskega učiteljstva. — Prosimo vse tovariše in tovarišice ter vse slovenske znanstvenike, da omogočijo ta jubilej čimbolj dvigniti s svojimi doneski! — Rokopise prosimo najzadnje do 15. t. m. na naslov našega uredništva. — Zagotovljenih imamo že več prispevkov, a naša želja je, naj bi bil ob tem izrednem slavlju udeleženi čim največji krog slovenskega učiteljstva!

Leto se nagiblje h koncu. Vse cenjene naročnike in naročnice vlnudno in nujno prosimo, naj nam pošljejo zastalo naročnino, da nam bo mogoče poravnati svoje račune. V teh težkih časih zvesto izpolnimo svojo nalogo po svoji najboljši vesti in vednosti; pričakujemo torej od svojih cenjenih naročnikov in naročnic, da tudi oni nam nasproti store svojo dolžnost.

Pelikan.

O pticu pelikanu pripoveduje legenda da si pretrga na prsih žile krvi, samo da more v skrajni sili in potrebi nahraniti svoje mladiče. Njegova ljubezen do lastnih mladičev je tako velika in požrtvovalna, da jim daruje svojo srčno kri, ako je treba ohraniti njihovo življenje.

Ta legenda se nam zbuja v spominu ob dejstvu, ko tudi slovensko učiteljstvo v sedanjem težkem času polaga na oltar domovine vse, kar ima in zmore — svojo kri in skromnost svojega svetnega blaga,

da v srca otrok in odraslih polaga seme ljubezni, lije balzam utehe, daje bratu roko v pomoč, izkušeno besedo v ravnanje, tešeč rane, dvigajoč obupajoče.

Vsa naša srca so odprta — iz njih je darovano splošnosti vse, kar ji more služiti v sedanjih najsilnejših dneh, četudi se morajo lastna oseba in svoji utesnjevat v skromnosti, nerazvajanosti in pritrgovanju še bolj, nego je bila to doslej metoda učiteljevega gospodarstva in življenja učiteljskih rodov.

Mnogo je naših tovarišev pod orožjem, nekateri so že podlegli smrtonosnim krogom in neozdravljivim ranam, mnogo je ranjenih, nekaj ujetih — naše vrste so dale, kar so imele domačini najboljšega. A že še pripravljajo drugi, da stopijo pod prapore.

Koliko je pa učiteljskih rodov, ki so poslane na bojno polje, kar imajo najdražjega v svojem krogu — kri svoje krvi, svoje sinove! In tudi tu se zopet odpirajo vrata, da se z naših domov izlijejo nove vrste na najvišji ukaz!

Danes še ne moremo ugotoviti vseh števil; a velika bo končna vsota, ki bo govorila, koliko borcev je dalo slovensko učiteljstvo svoji domovini!

In naše tovarišice, naši učenci, naše učenke? Preglejte izkaze nabranega denarja, sadja, krepčil in oblek, pa boste vedeli, da so se naše učilnice izpremenile v delavnice požrtvovalnega domoljubja, ki jim vladajo naše slovenske učiteljice, v premoških slučajih dolagajoč iz svojega, kadar poiščejo sredstva, nabrana pri dobrotljivih ljudeh.

Velik čas udarja z vso vehemenco in brezobzirnostjo ob sedanjost dobo skelečih ran in potokov krvi, ko ima smrt v vsej kulturni Evropi najstrašnejše žetev — a ta velik čas je dobil tudi velike ljudi, velike po žrtvah! In med temi velikimi ljudmi je slovensko učiteljstvo!

Učiteljstvu iz Galicije.

Zaradi sovražnega navala, od katerega je Galicija v veliki meri prizadeta, je pobegnilo ogroženo prebivalstvo v razne, od svoje domovine oddaljene kraje, kjer se nahaja v tej začasni nastanitvi

v skrajno bednem položaju. Med temi begunci je tudi večje število učiteljstva, ki je z družinami vred v veliki stiski. Največje važnosti je, da dvignejo ti nesrečneži, kakor hitro mogoče, svoje normalne, tuintam že za par mesecev izplačljive prejemke, kakor tudi da se jim pomaga s kako podporo. Ker se domneva, da bivajo galiski učitelji tudi na Kranjskem, je c. kr. deželni šolski svet za Galicijo naprosil c. kr. dež. šolski svet za Kranjsko, da ta pozove podrejene šolske oblasti, in sicer okrajne šolske svete in eventualno tudi ravnateljstva srednjih šol, da tam zglaseče se učiteljstvo iz Galicije sprejmejo, njih prošnje po možnosti kratko zabeležijo, ko se je kolikor mogoče dognala istinitost prosilca in po preizkušnji resničnosti njih napovedi, in jih vpošljejo s primernim tabelaričnim izkazom, pripomnivši morebiti, v kolikor bistvo zadeve ta utemeljuje, naravnost galiskemu deželnemu šolskemu svetu v Biali.

Od vodstva organizacije poljskega ljudskošolskega učiteljstva smo prejeli ta poziv:

Pomožni odbor za učiteljstvo iz Galicije, ki je pobegnilo zaradi ruske invazije, osnovan od učiteljskih združenj v Galiciji, prosi vse tovariše in tovarišice, ki so bili prisiljeni v tujni iskati zavetja, naj na podpisani naslov čimprej pošljejo nastopne podatke:

1. Sedanje bivališče z natančnim naslovom in z opisom materialnega položaja;
2. službeni značaj in pristojno službeno mesto (službeni kraj);
3. zaradi invazije povzročene materialne škode;
4. eventualne želje, oziroma zahteve;
5. po možnosti natančen spis okolščin, ki so onemogočile bivanje v ogroženem službenem kraju in ki je zaradi njih nastal beg;
6. popis stanovanjskih, življenjskih in pridobinskih razmer v sedanjem bivališču;
7. znane naslove drugih tovarišev in tovarišic, oziroma izjave o njih položaju in potrebah;
8. eventualne druge informacije.

Produktivni njegovi sili ni miru, ni odpočitka. Ivo Trošt je pravi ljudski — narodni učitelj, ki si je zgradil pot s svojim delom v narodno dušo.

Sedaj je začel v založbi Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta izdajati svoje zbrane spise za mladino, ki jim je dal izraziti naslov — Moja setev: kar je ljubeznivi pripovedovalec Ivo sejal, to naj žanje mladina v svojo duševno hrano.

Prvi zvezek, ki leži pred menoj, obsega daljšo povest »Oživele resnice«. — Priznati moram, da sem prečital to povest z velikim in trajnim zanimanjem. Ta sodba bi pa morda ne veljala, češ, simpatija do založništva in pisatelja govori iz tebe kot glas subjektivno sodečega človeka. A da se zavarujem proti takemu očitku, sem dal knjigo prečitati svojemu desetletnemu otroku, ki mi je tudi povedal svojo sodbo: »Povest je jako lepa, samo škoda, da ni v knjigi podobla!« (Moj otrok namreč pozna vse uvodoma omenjene knjige.)

Tako je — Roma locuta! Vesel sem te izpovedi od najkompetentnejši strani, ki mora pisatelju veljati kot priznanje, založništvu pa v ravnanje. Troštu teče beseda gladko, doumljivo, kakor bi poslušali osebno njegovo preprosto govorico. (V ko-

Vsi tozadevni dopisi naj se naslovijo na:

Sekretariat »Komitetu kolezanskiej pomocy« w biurach »Zwiazku polskiego nauczycielstwa ludowego« w Krakowie, Rynek L. 29.

Predsednik: Stanislaw Nowak.

Vojna.

JUNAKOV GROB.

Herman Rudež.

Med drugimi žrtvami, ki jih zaznamuje slovenski narod in posebno slovensko učiteljstvo, je tudi tovariš Herman Rudež, nadučitelj v Dekanih. Ni mu bilo dano, da bi stopil z znano slovensko hrabrostjo pred sovražnika domovine; podlegel je zavratni morilki — koleri. Bil je nedaleč od bojišča, a zaradi bolezni se je vrnil. Tovarish Bertok iz Škofij ga je 11. okt. spemil v bolnišnico v Krems, kjer je 13. oktobra že preminl. Kakor blisk z jasnega se je hipoma raznesla med znanee in prijatelje ta grozna novica. Njega, ki so ga vsi čislali zaradi njegovih vrlin, ni več med živimi! Mlad se je ločil od sveta, a neizbrisen ostane njegov spomin. Kako se je žrtvoval za narodni prospeh za svojega službovanja v Gažonu pri Kopru! Vzbudil je v ljudstvu narodno zavest, ustanovil prvo pevsko društvo v tamošnjem kraju, ki se je pod njegovim vodstvom bujno razvijalo. Posvetil je vse moči blaginji dragega naroda. Bil je ljubitelj petja in glasbe. Se kot dijak koprškega učiteljskega je prirejal skupno s tovariši koncerte, bil je izvrsten violinist. Zraven tega je imel tak tenor, da je bil znan daleč naokolo. Tudi med šolsko mladino je gojil narodno, pa tudi umetno petje. — Zadnjič je bil v naši sredi 8. sept., ko je prišel na pogreb svoje hčerke edinke. Ni bilo veselo snidenje, a kdo bi si bil mislil, da bo zadnje? Njegova pot ni bila posuta s cveticami, kakor sploh učitelju-trpinu nikdar ni. Njegov kraški kremeniti značaj mu ni dovolil ukloniti glave pred nikomer; možato je nosil pezo življenja. Ravno se je zdelo, da je prisiljal žarek sreče njegovemu življenju, ko je bil od-poklican. Kličemo mu vsi z žalujočo so-

rekturi bi pač treba popraviti nekatere neskladnosti in nepravilnosti.) Napravil je Trošt s prvim zvezkom svojih zbranih spisov za mladino lep vhod na njivo svoje žetve. Veselim se nadaljevanja. — Naj pisatelja nikar ne moti, da se kritika tuintam izraža nepovoljno. Morda nikjer tako kakor pri Slovencih cepijo dlako, tuhtajo in mrcvariijo, samo da bi ubili dela in delavce, medtem ko na mesto dobrega sami ne morejo postaviti nič boljšega. Sama negacija je produkt domišljavosti in frazerstva.

Proti koleri.

Iz predavanja profesorja Paltauf po-snemamo:

Naše obrambne odredbe proti koleri slone na bakteriološkim raziskavanju. V prejšnjih časih so morali šele čakati, da se je pripetilo več slučajev, preden so mogli sklepati, da je res kolera. Danes se spoznava to že pri prvem slučaju povsem zaradi česar se morejo nemudoma ukre-niti potrebne odredbe. Te gredo za tem, da se bolnik izolira, istotako se izolirajo njegovi strežniki in zdravniki, da se tako pre-

LISTEK.

Ivo Trošt: Moja setev.

Učiteljska tiskarna, Društvo za zgradbo Učit. konvikta in naša Zaveza so začele s hvalevredno požrtvovalnostjo izdajati in zalagati leposlovne knjižice —večinoma bogato ilustrovane — namenjene naši mladini. Doslej smo vedno tožili o suši na polju mladinske literature; sedaj prihaja boljše letina, pa zopet ni nekaterim všeč. Nam pa je in mladini tudi. Če ima otrok vse te knjižice in 14 letnikov »Zvončka«, ima že lepo biblioteko, lepo zunaj in znotraj. S kakim veseljem jo gleda! Cela vrsta knjig — to je njegova last! Na polici stoje druga poleg druge; on — tako mlad in majhen — pa je že lastnik tega bogatega imetja! Kadar se mu zdi, kadar začuti potrebo, vzame to knjižico, vzame ono, gleda, bere, misli...

Nič ni preveč knjig. Pač! In sicer v zalogi. Na stotine je slovenskih staršev, posebno veliko med inteligenco, ki zalaga-jo svoje otroke z brezpomembnimi in dra-

gimi igračkami, svoji deci namenjenih knjig pa ne kupijo.

Na drugi strani pa se od teh knjig in knjižic obetajo našemu konviktu lepi in stalni dohodki. Naši mladinski pisatelji — sami učitelji so! — spisujejo te knjige brezplačno, kar je v teh dragih in materialističnih časih izredno požrtvovalno. Taki so samo slovenski učitelji.

Po teh uvodnih besedah si oglejmo tovarisha Iva Trošta!

Njegovo ime je znano v slovenskem literarnem svetu. Napisal je že obilico pripovednih spisov v razne naše liste — koliko in kam vse, to ve le on sam, ker se je podpisoval z najrazličnejšimi imeni. Ivo Trošt pa je dober znanec tudi slovenski mladini. Odpri katerikoli letnik »Zvončka«, povsod dobiš Troštovo ime. Snov njegovim mladinskim spisom je najrazličnejša, a vsa je zajeta iz živega življenja. Tudi njegove basni in pravljice so le slika in zrcalo realnega življenja. Zato so se pa Troštovi spisi mladini priljubili. Šteti ga smemo med najboljše slovenske mladinske pisatelje, brez vsakega oporekanja pa med najproduktivnejše. V tihem in mirnem svojem službenem kraju vrši svoj šolski in pisateljski posel dan za dnem, leto za letom.

progo: »Naj živi Tvoj spomin!«

Pokojnik je bil rojen dne 4. septembra 1889. v Sežani na Krasu. Zadnji čas je služboval kot definativni nadučitelj v Dekaniji, kjer si je znal pridobiti zaupanje in spoštovanje vseh.

Bil je vrl, cel mož, ki je z besedo, delom in z zgledom blagodejno vplival na vso okolico. Sedaj vlada na mestu, kjer je stal, praznina in žalost — naša dedščina. In ukaz, da moramo s svojim delom nadomestiti njega, ki ga ni več!

VOJNA IN NARODNO VPRAŠANJE.

Narodno socialno »Naše Slovo« piše: V praških lazaretih je dovolj tudi madžarskih in nemških vojakov. Kakor vemo iz njihovih izpovedb, so se v strahu vozili v Prago. Šele ko so videli, da se z njimi postopa kakor z brati ter da jim strežniki in drugi preskrbljajo celo čitva v materinem jeziku, so izginjale njihove bojazni kot sneg na solncu. Le toliko: Ti može so v času težkih izkušenj spoznali, da je pri nas boljših ljudi, nego so oni pričakovali. In ti može se povrnejo k svojem in bodo pripovedovali. Mnogokateri njih je ostavil tu trajnih prijateljev. Torej: narodi se v tej vojni in pod njenimi učinki spoznava po lastnem opazovanju in se bližajo drug drugemu. Bližajo se drug drugemu v težkih časih, ko se spoznava najzanesljiveji prijatelji. Na ta način primore vojna, ako Bog da, do uravnave narodnega vprašanja. In vsakdo, ki bo deloval v tej smeri, bo krepil državo.

VOJNI STROŠKI.

Danes se nahaja v vojnem stanju 69 odstotkov evropskega prebivalstva, na vsem svetu pa 890 milijonov ljudi ali 53 odstotkov celokupnega zemeljskega prebivalstva. — Kar se tiče trgovine, znaša uvoz vojaških se držav 87 milijard, izvoz pa 78,5 milijard ali 63 odstotkov uvoza in 60 odstotkov izvoza celokupne svetovne trgovine. Tedaj si je lahko predstavljati škodo, ki jo zaradi vojne trpi svetovna trgovina. — K temu je pa treba šteti še neposredne vojne stroške. Vojaške se države plačajo dnevno za vsakega vojaka povprečno po 12 kron, vsega skupaj tedaj imajo vsak dan 249 milijonov neposrednih vojnih stroškov, kar znaša na mesec 7:34 milijard, na leto pa 88:13 milijard. Skupaj z izgubami nevtralnih držav bi znašali vojni stroški krog 900 do 1000 milijard kron, toliko, kolikor znaša letni promet celokupne svetovne trgovine, in nekaj manj, nego znašajo državni dolgovni vojaški se držav.

10.000 SRBSKIH INTELIGENTOV PADLO DOZDAJ NA BOJIŠČU.

»Südslawische Korrespondenz« poroča iz Srbije: Bolgarski listi objavljajo številke o srbskih izgubah. V krogih srbske inteligence je dozdaj padlo 10.000 oseb, in sicer 300 z vseučiliškimi, 1200 z gimnazijskimi in 8400 z drugačnimi diplomami graduiranih oseb.

ITALIJANSKA SOCIALNA DEMOKRACIJA ZA NEVTRALNOST ITALIJE.

»Agenzia Stefani« poroča iz Bologne: Vodstvo zedinjene socialistične stranke je imelo sejo, da se posvetuje o sedanjem mednarodnem položaju. Ravnatelj lista »Avanti«, Mussolini, je predlagal, da se naj izreče stranka, da je dosedanja forma absolutne nevtralnosti z ozirom na

mednarodni položaj, ki prihaja vedno bolj zamotan in vsebuje skrite nevarnosti, preveč dogmatična, zaradi česar si mora stranka pridržati, da določi svoje bodoče postopanje po dogodkih in da se pripravi tudi za slučaj vojne. Predlog ni bil sprejet ter je zborovanje sklenilo vztrajati na svojem absolutno odklanjajočem stališču napram vojni ter na absolutni nevtralnosti. Nato je izjavil Mussolini, da kot ravnatelj »Avantija« odstopa.

ŠOLA ZA ENOROČNE.

V vojni je in bo marsikdo izgubil levo ali desno roko. Ti nesrečnejši bodo imeli hude skrbi, kako bo njih življenje v bodočnosti, ker le malo jih bo, ki bodo tudi vkljub manjši delazmožnosti lahko zaslužili toliko ko prej. Velik del teh ljudi pa ima gotovo zmožnosti in veselje do upravnih služb, in marsikdo lahko postane sčasoma izvrsten uradnik. Pa tudi drugače bi si lahko z eno roko služil isti denar ko prej. Ali predpogoj temu je, da se nauči delati le z eno roko, in da je zmožen za uradniške službe. Zato predlaga arhitekt Groselinger v »Neue Freue Presse«, da se naj ustanovi šola za enoročne. Ker je ta predlog v resnici umesten, zato ga prijavljamo tudi mi v upanju, da ga skoraj izvršijo.

OSEMLETNI VOJNI PROROK.

Neki osemletni dečko v Budimpešti si je začel pred letom dni dopisovati z nekim tovarišem iste starosti v Kijevu v svrhu izmenjavanja poštinih znamk. Ena razglednic, ki jih je pisal mali Rus svojemu budimpeštanskemu prijatelju, je interesanten dokument k predzgodovini sedanje vojne. Kijevski mladič je poslal dne 12. aprila v Budimpešto razglednico, katere nemški tekst se je glasil: »Ljubi Nikolaj! Pripravljam se za izkušnje. V Kijevu je tako toplo kakor v poletju. Mislim, da bomo imeli v tem letu veliko vojno. Kako se učiš? Neki prijatelj moj bi hotel s teboj dopisovati.« — To pismo ni nikako prorokovanje, nikaka otroška fantazija, ampak važen dokument, zakaj dva strica mladega Rusa sta — častnika ruskega generalnega štaba.

ZA ENOLETNE PROSTOVOLJCE.

Enoletni prostovoljci, ki so nastopili prezenčno službo v tem letu, prostovoljno ali za vojno dobo potrjeni obrambni obvezanci, ki imajo znanstveno sposobnost za enoletno prostovoljno prezenčno službo, dalje bivši enoletni prostovoljci, ki niso mogli zaradi izbruha vojne izvršiti ponovitve izkaza o praktični (teoretični) sposobnosti za nadomestne oficirje, morejo biti imenovani za kadete v rezervi, če pokažejo uspehe kot četni poveljniki ali se odlikujejo z izvrstnim nastopom pred sovražnikom. Vse te osebe pa morajo biti brezpogojno sposobne za oficirske aspirante. — Pravica do imenovanja pripada poveljniku čet. Pri četnih oddelkih (četnih formacijah), ki so trajno ločeni od glavnega dela ali ki niso nikjer v uporabi, preide ta pravica na poveljnika samega, če je ta štabni oficir, sicer pa na prvega predpostavljenega štabnega oficirja ali generala, ki ima trajno pravico poveljevanja četnim formacijam.

OBČINSKI PREDSTOJNIKI OPROŠČENI ČRNOVOJNIŠKE DOLŽNOSTI.

»Mor. Venkov« poroča, da so posredovanja osrednjega odbora občinskih

predstojništev na Moravskem vsi občinski predstojniki, ki so bili rojeni leta 1878. do 1890., oproščeni dolžnosti priti k sedanjemu naboru. Isti list poroča, da morejo biti na predlog okrajnega glavarstva črnovojniške dolžnosti oproščeni tudi že potrjeni občinski uradniki.

ČEHI ZAHTEVAJO DRŽAVNI ZBOR.

»Venkov«, glavno glasilo čeških agrarcev, piše: Sodimo, da kaže v sedanjem času, da bi se sklical državni zbor. Vlada naj se ne boji, da bi v sedanjih časih tvoril državni zbor torišče narodnih bojov za strupene kritike in napade evropske javnosti. Položaj je zdaj drugačen, kakor je bil pred vojsko. Vsi narodi naše države se udeležujejo bojov za državo in za prestol; vsi vedo, kakšna odgovornost jih zadene, in zato se bodo zastopniki narodov gotovo vzdržali vseh sporov, ki bi lahko v ostalem svetu naši monarhiji škodovali.

RUSKI GLAS ZA MIR.

»Odeskija Novosti« poročajo: Sedanja vojna je najbolj proti Rusiji, pa se zato ne morejo sprejeti angleški načrti, da se vojna podaljša na več let. Anglija najmanj občuti vojno, torej ji je lahko govoriti o dolgotrajni vojni. Tudi sama Francija se nahaja v boljšem položaju kakor Rusija. Ruska bi se morala pobrigati, da čim prej odvrne nesrečo vojne od Rusije in od vsega sveta.

RUSIJA IN ALKOHOLNO VPRAŠANJE.

Ruska treznostna družba se je obrnila na carja in ga pozvala, naj za vse čase prepove uživanje žganja v Rusiji. Car je odgovoril družbi: »Že dolgo časa imamo sklep, da se trajno prepove prodaja alkohola po Rusiji.«

UGODNOSTI BRAMBNI DOLŽNOSTI PODVRŽENIM UČENCEM VIŠJIH OBRTNIH IN STROKOVNIH ŠOL.

Ministrstvo javnih del je dovolilo, da smejo gojenci višjih obrtnih in strokovnih šol zadnjega letnika, ki so pozvani pod orožje, če so dopolnili 18. leto, napraviti takoj zrelostno izkušnjo.

CESAR O PATRIOTIZMU AVSTRIJSKIH NARODOV.

Z Dunaja poročajo: Cesar je sprejel v avdienci komercialnega svetnika Maassa in mu med drugim rekel: Patriotizem mojih narodov je vreden občudovanja.

SOCIALIZEM.

Izjava o socializmu erega najuglednejih mož aficinalnega socializma v Rimu, odvetnika Josipa Romualdija, v uglednem italijanskem listu »Giornale d'Italia«, se glasi: »Občutim potrebo, da javno priznam, da se kesam, ker sem veroval njim, ki so z avtoriteto znanja in izkustva trdili, da evropske vojne niso več možne, in kesam se, da sem smatral izdatke za vojaštvo brezkoristnimi.« — Nato pripominja, da ni potrebno hraniti, da se troši, pač pa da je potrebno nalagati in paziti, da se troši v dobro. Romualdi izjavja, da se socialistična stranka danes nahaja pred grebenom, ki se mu je hotela za vedno izogniti, oziroma ga odbiti, ki pa se ji sedaj resno postavlja na pot: problem domovine! — »Kar se tega tiče« — nadaljuje Romualdi — »se je socialistična stranka vedno nahajala v stiski med dvema zahtevama te dileme; ali naj zanikuje domovino in jo zamenja z nedoločnim internacionalnim organizmom, ali pa naj sprejme pojm domovine in temu dosledno politiko za njeno obrambo. Socialistična stranka pa je hotela zanikati obe ti zahtevi in je iskala prehodne rešitve po krivem potu: sprejemala je pojm domovin, stroške za njeno obrambo pa je hotela odrekati! Prehodno rešitev: nastalo s pomirljivo poravnavo med čuvstvom in logiko. Mogla se je varati dolgo let, da ima rešitev bistveno vsebino, ali bila je izključno le dialektična.«

PRAVOSLAVNA PROPAGANDA MED RUSINSKIMI UJETNIKI NA RUSKEM.

»Ukrainische Nachrichten« poročajo, da je »Gališko-ruska družba« zainteresirala rusko vladu in ruske nacionalistične kroge za ujetje gališke Ukrajince. Sklenilo se je med ujetniki začeti z rusko-narodno in pravoslavno propagando. V to svrhu so mednje poslali več popov s primerno literaturo. Popje agitirajo med ujetniki za prestop v pravoslavje že med vožnjo na določeno mesto.

BREZPLAČNA VOŽNJA NA ŽELEZNICAH.

Z razglasom politiške oblasti so v letih 1878. do 1890. rojeni črnovojniški dolžnosti podvrženi moški poklicani na črnovojniško službo z orožjem. Te osebe se vozijo od svojega bivališča na kraj asentiranja in nazaj ter, ako so bili za črnovojniško službo potrjeni, od svojega bivališča na kraj službenega bivališča na podlagi črnovojniškega izkaznega lista, brezplačno, toda samo tedaj, če dajo črnovojniško izkaznico pred vsako vožnjo pri blagajnici potrditi. Kdor ne bo imel tako potrjene izkaznice, bo moral plačati celo vožnjo kakor civilne osebe. — Po tej določbi naj se ravnaajo naši tovariši, ki prihajajo tu vpoštev!

BOŽIČ NA BOJIŠČU.

Božič se bliža, praznik ljubezni in domačije. Bodi ubožen ali bogat, vsak pripravi — bodi iz trudapolnih prihrankov, bodi iz preobilnosti — tistim, ki so najbližji njegovemu srcu, kako darilo. Komu se ne porose oči, če pomisli na naše vojake, ki izpolnjujejo v tem času, daleč od doma, morda v zapuščenih okolici, najpleminitejšo, a tudi najtežavnejšo dolžnost. Vojni preskrbovalni urad c. in kr. vojne-ga ministrstva je sklenil poslati junakom skromno božično darilo in v ta namen naklonil pol milijona kron. Četudi je ta vsota izdatna, le ne zadošča, da se vsakemu vojaku na bojišču napravi malo veselje. V ta namen morajo vsi sodelovati! S tistimi redkimi, ki nimajo nobenega v vojni, bodo tekmovali tisti, katerih sin, brat, mož ali zaročenec se vojskuje za domovino... Vojni preskrbovalni urad (Dunaj IX., Berggasse 16) zato prosi, da naj se mu v ta namen poklanjajo velikodušna denarna darila kolikor mogoče kmalu. Urad poskrbi, da dobe naše čete po oddelkih pravočasno božična darila kot zvest pozdrav iz ljube domovine, zastavo ljubezni naših najtoplejših spominov, znak upanja na veselo snidenje! — Denarne darove za božična darila našim vojakom v vojni sprejemajo tudi c. kr. deželna predsedništva in politiške okrajne oblasti. Taka denarna darila bi pa bilo izrečno označiti kot »božična darila«.

KOLIKO ČRNOVOJNIKOV POJDE SE-DAJ NA NABOR?

L. 1910. je znašalo število vseh moških v starosti od 24. do 36. leta v avstro-ogrski monarhiji 4 milijone 527 tisoč 563. Od tega časa so gotovo nastale izpremembe, in sicer v toliko, da je število teh moških poskočilo. Od končnega števila pa je treba odračunati vse tiste, ki so oproščeni od nabora, odbiti pa je treba tudi vse one, ki so že služili ali še služijo vojake. Na podlagi rekrutnega kontingenta za 13 letnikov moramo odbiti okrog 2 milijona moških. Nadalje je treba odšteti še nadaljnjih 300.000 mož, ki so glasom naredbe oproščeni od nabora. — Ako vse to odštejemo, dobimo najvišje število onih moških, ki bodo morali iznova na nabor. Če torej odbijemo 2 milj. 300.000 od zgoraj izračunjenih 4 milijonov 527.563, dobimo okroglo število 2 milijona 200.000, ki se bodo morali podvreči novemu naboru. — In koliko jih bodo potrdili za vojake? Tega ne ve sedaj še nihče. Morda 1 milijon in pol ali pa še več!

KONEC?!

Korespondenčni urad poroča: Vojaški list »Ruskij Invalid« smatra, da bo

Razširjena po vsem svetu, rpi narodnih vseh jezikov in dežel je že 23 let Kathreinerjeva Knelpova sladna kava.

Milijoni rodbin pije Kathreinerjevo kot vsakdanjo pijačo za zajtrk in malico.

Kaj bi li moglo bolje pričati za dobro kakovost, fin okus in cenost tega najboljšega kavinega nadomestka in dodatka?

preči širjenje in zanašanje nadaljnjih slučajev. Če služba prijavljana dobro deluje, ne slede prvim slučajem še drugi. Ni preveč rečeno, ako pravimo, da je uspeh zatiranja kolere merilo za kulturo dežele.

Letos so seveda razmere neuradne. V armadi se dogajajo obolenja v črevesu, ki jih ni možno vseh preiskati. Stori se, kolikor je možno. Vsak klinično sumljiv slučaj se preiskuje. Na Dunaju se more to izvajati brez težav, ne pa tako nadziranje prometa kakor v mirnih časih. Vendar pa so pred kolero zavarovani tam, kjer pazijo na največjo čistost in pijejo neoporečno pitno vodo. Sadjia naj se ne je sirovega, pred uživanjem naj se pomaka v kisl vodo; pomešano s citronovo kislino, in naj se ga potem izpere z vodo iz vodovoda. Jedila naj se varujejo pred dotiko z muhami, ker te igrajo vlogo kot prenaševalke bolezni.

Kako se zdravi kolera? Doslej nismo še tako daleč, da bi bili preko časa poizkusov. Že pred desetletji se je priporočalo naj se za odstranjevanje najfineje razdeljenih razkrojevalnih strupov porablja oglje, ki take strupe vleče nase. Pozneje so opetovano z uspehom uporabljali toxodesmin. Drugi so priporočali rabo naplave z ilovico, ki ima tudi to lastnost, da vleče bakterije nase in da srka strupene snovi. Nove metode pa gredo za tem, da se pre-

preča veliko odtezanje krvi, ki se je opaža ravno pri kolari in ki provzroča naglo propadanje bolnika. Že leta 1830. so poizkušali vcepljati bolniku umetne raztopine soli. Pokazal se je marsikateri uspeh, ali na ta način zdravljenja so pozneje pozabili. V novejšem času pa so zopet začeli z njim, in sicer je bil prvi neki Avstrijec, potem Anglež Rodgers, ki ga je poboljšal z dodajanjem hipermanganske kislega kalija. Tudi se porablja neki serum, ki ga je napravil Anglež Haffkin. Ta pa služi le od vračanju kuge. Nove metode zdravljenja so dovedle do tega, da so slučajni smrti padli na 25 od sto. Obrambno cepljenje pa je priporočati le tam, kjer posameznik ne more sam skrbeti za obrambo, kakor n. pr. v strelnih jarkih, pri ljudeh, ki se ne morejo vsak dan umivati in ki eventualno prihajajo v dotiko z obolenimi v črevesu. Za drugo prebivalstvo ga ni priporočati, zato ker bi mogla potem nastati misel, da se ni treba več varovati pred kolero. To cepljenje pa tudi ni tako zanesljivo in ne učinkuje tako dolgo kakor cepljenje koz. Kdor skrbi za svojo snago, ne potrebuje cepljenja v obrambo.

Predavatelj je zaključil z zagotovilom, da ni misliti, da bi se kolera pri nas vznemirljivo širila.

trajala vojna tudi čez vso zimo, ako ne bo prehuda. Spomladi vojna zopet izbruhne in bo trajala najbrže še tri mesece, ker je računati z najlutejšim odporom Nemčije in Avstrije. Ako ne nastopijo nepričakovani dogodki, se bo vojna najbrž končala leto dni po svojem izbruhu.

Iz prestolnega govora cesarja Franca Jožefa I. z dne 2. decembra 1848. leta: »Na temelju prave svobode, na temelju enakopravnosti vseh državljanov pred zakonom, kakor na temelju skupnega delovanja z ljudskimi zastopniki ob zakonodaji vzraste iz tal nova domovina, velika kakor je bila prej, toda s pomlajeno močjo!«

Delo slov. učiteljstva za „Rdeči križ“.

Šolsko vodstvo v Kazljah je nabralo 57 K 80 vin.; učiteljstvo v Loškem potoku donesek svoje prireditve 140 K; učiteljstvo C. M. šol v Trstu 1% svojih plač 54 K 96 v.; šola v Repentabru nabrala po učenkah, in sicer v Repnu 22 K 90 vin., v Colu 20 K 60 vin., v Vogljah 10 K 80 vin., v Vrhovljah 29 K 50 vin., skupaj 83 K 80 vin.; nadučitelj Josip Ažman v Breznici nabral 6 K 20 vin.; učiteljice c. kr. rudniške šole v Idriji nabrale 742 K; nadučitelj Anton Mervič iz Povirja izkazuje nabranih 200 K 84 vin.; šolsko vodstvo v Kazljah izkazuje nabranih 105 K 30 vin.; nadučitelj Fran Potokar v Dragatušu nabral 106 K 78 vin.; nadučitelj Jan. Žirovnik v Borovnici 11 K; šola v Trzinu nabrala 105 K; skupaj 1614 K 36 vin.

V zadnji številki izkazanih . . . K 4694:24
Danes izkazanih K 1614:36

Doslej nabranih K 6308:60

Prosimo nadaljnih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

Ne pozabimo na svoje šolstvo!

Vojna je. Da se pa za vojne skrb v prvi vrsti obrača vojnim dogodkom — to je naravno. Naravno je v takih časih, da druga vprašanja, gospodarska in kulturna, stopajo v ozadje, ker je od uspeha vojne odvisna bodočnost države, v kateri živimo.

Zato vidimo tudi sedajčasni zastoj na vsakem polju javnega življenja. In čeprav so posledice temu občutne tudi za naše narodno delovanje in snovanje, vendar moramo nositi te žrtve zaradi države in nje bodočnosti. Vendar pa vidimo kraj vsega tega ves čas, kar traja vojna, od vseh strani — državnih in avtonomnih oblasti ter raznih korporacij — prizadevanja, da bi se te posledice, kolikor je možno ublažile; posebno pa gredo ta prizadevanja za tem, da se gospodarsko življenje obvaruje pred prevelikimi izgubami.

Videli smo, kako so razne vladne naredbe dajale navodila, kako naj se po deželi osnuje poljsko delo, kako naj se seza pod roko industrialnim in trgovskim podjetjem, kako naj se pomaga obrtništvu preko sedanjih težkih časov itd. itd. Vidimo tudi prizadevanja na socialnem polju, da ne bi prišlo od kakih katastrofalnih dogodkov. Tako se obrača n. pr. posebno pažnja kočljivemu vprašanju brezposelnosti in uvedena je sistematična in dobro organizovana akcija za podpiranje družin vojnih vpoklicancev.

Kakor rečeno že gori, je naravno, da se razne sicer vsakdanje potrebe morajo umikati pred zahtevami vojne in da je tudi naše zanimanje obrnjeno v prvi vrsti dogodkom na bojnem polju. Naravno je, tudi, da za temi prihaja najprej skrb za . . . življenje, ali, če se hočemo banalno izraziti: za želedec! Ali vzlic vsemu in vsemu ostaja nevenljiva resnica, da istotako kakor posamezen človek tudi narod ne živi samo od materialnega kruha, ampak mu treba tudi duševne hrane, in da zato tudi v sedanjih težkih časih poleg vojnih dogodkov in materialnih potreb ne smemo pozabljati na svoje etične potrebe. Vsaj tam ne, kjer je možno še kaj storiti, oziroma nadaljevati prejšnje delo, četudi — kjer ne gre drugače — v skrčeni meri. Mislimo naše narodno šolstvo, naše delo na polju narodnega izobraževanja.

Naše društveno delovanje miruje, naše socialno življenje je zastalo. In ni trebalo v to morda šele kakih umetnih ovir od kateresibodi strani ali kakih šikan ali zlobnosti od oblastvene strani: stroj se je ustavil, ker je zmanjkalo premnogo onih, ki so ga gonili v normalnih časih. Zmanjkalo je motorjev našega društvenega delovanja, socialnega življenja in kulturnega snovanja. Tudi naša narodna šola je prizadeta po vojnih dogodkih.

Tudi njej je odtegnjenih premnogo sil, da se moramo že sprijazniti z mislijo, da do rešitve velikega krvavega konflikta tudi ta aparat ne bo funkcioniral popolnoma. Ali zaradi tega nismo odvezani od dolžnosti, da storimo vsaj toliko, kolikor se da storiti ob vladajočih okoliščinah. Vsi v to poklicani faktorji naj skrbijo in store vse, kar je v njihovih močeh, da se bo delo ljudske izobrazbe nadaljevalo vsaj do skrajne meje dane možnosti. Ne pozabljam, da naobrazba in etična vzgoja zmagujeta nad fizično silo in tudi nad ognjem najžarnejega patriotizma.

Tudi v teh časih ne smemo pozabljati, da se podlage bodočnosti naroda gradijo — v šoli. In če je neizogibno potrebno že v normalnih časih, pa je še stokrat potrebnije v tako težkih časih kakor so sedanj, da za ta veliki smoter podpira tudi dom delo v šoli! Zato naj starši navajajo otroke k točnemu obiskovanju šole, k pridnemu učenju in k poslušnosti pred izobraževalci naroda! In ko govorimo o tem kardinalnem pogoj za našo narodno bodočnost, za narodno življenje na etičnih podlagah in za naš kulturni napredek, pa da ne bi se spominjali nje, ki nam daje vsega tega tam, kjer najbolj potrebujemo, na naših periferijah — naše Družbe sv. Cirila in Metoda?!

Dohodki so izostali. Darovi niti ne kapljajo več. Stroški pa so ogromni. Naj se ne razume to kakor očitanje. Zadele so pač tudi našo družbo posledice vojne. Ravno zato pa je težko dobiti besed, s katerimi bi mogli dostojno izraziti svoje hvaležnosti Družbi, da je vzlic vsemu in vsemu vendar odprla šolska vrata naši mladini. Kadar grom topovi, muze nimajo besede. Tako nekako je govoril že Cicero. Kolika je torej zasluga naše Družbe, da se ni ustrašila neugodnosti časov in da je poskrbela za to, da tudi ob gromenju topov ni popolnoma utihnila beseda — vzgoje naroda v učilnicah, ki nam jih je ustanovila! Bodimo ji od srca hvaležni!

Ali temu plemenitemu čuvstvu naj se pridružuje tudi plemenito dejanje. Vemo — težko je sedaj. Ali če uvažujemo starši, ki uživajo dobroto Družbe, da gre za bodočnost njim najdražjega, da dolžnost skrbi za njih, ki so jim dali življenje, tudi v vojni ne ponehuj — in če pomisli vsa naša javnost, da Družba deluje za najvišjo korist narodne skupnosti, potem dobi gotovo vendarle še marsikak dar, da ga položi materi naše mladine na oltar! Ponašljamo: Družba sprejema gotovo z največjim zadoščenjem vsak izkaz priznanja in hvaležnosti, ali potrebuje tudi — podpore. Podpirajoč njo, podpiramo svoje šolstvo, pospešujemo svojo naobrazbo in svoj napredek. Zato kličemo še enkrat vsej naši javnosti: Ne pozabljam na svoje šolstvo!

Ministrski predsednik grof Taaffe o priliki prve adresne debate leta 1879.: »V Avstriji ne smemo nikogar pritiskati ob zid!«

Pouk ali brez njega?

(Iz krogov slovenskih staršev.)

Časopisje je že večkrat opozorilo občinstvo, naj v teh izjemnih časih ne pozabljajo vsega le za izjemno; čeprav je naša žnejša družabna funkcija motena, ne sme to v naš ustvariti razpoloženja, da gledamo tudi na druga, glavna ali posstranska opravila z zavestjo, da ne morejo biti redna. Izjemni časi se morajo prej ali slej tudi končati; ne smemo se pa vdajati fatalizmu, temveč moramo ohraniti bolj kot mogoče duševni položaj normalnih časov in — dokler mogoče — tudi rednost običajnega življenja. Če je od štiridesetih milijonov prebivalcev troje recimo tudi pet milijonov na bojišču, ni da bi morali ostali čakati s prekrižanimi rokami, dokler se konča vojna, da se šele potem zopet lotijo svojih opravil.

Po izbruhu vojne se je pojavila v ljudstvu tendenca opuščati vse, suspendirati, kar splošne potrebe le podaljšuje in obtežuje, namesto da bi jih olajšalo in okrajšalo. V tej desorientaciji, ki se tako lahko pojavi in je tudi jako umevna, se je izgubila z vidika celo pomoč, ki more prihajati od šole v svrhu vzpostavljanja normalnih odnošajev ali vsaj v ublaženje posledic njih motenja. Posebno po razglasu projekta novih naborov črnobojniških letnikov od 1878. do 1890. srečate vsak dan ljudi, ki pravijo kakor o najbolj naravni stvari na svetu: »Zdaj pa sploh ne bo več šolskega pouka.« To je uverjenje, ki je treba njega širjenju v ljudstvu najenergičnejše nasprotovati, medtem ko imajo oblasti nalogo, poskrbeti pravočasno, da se ne uresniči to, česar se je bati.

Nikomur ne pade na um, da ne smejo davčni uradi dalje pobirati davkov. Ra-

zume se, da se zniža število uradnikov, kakor določajo potrebe vojne, na najnižje število; toda če se naj vrši vojna, je neobhodno potrebno, da davčni uradi svoje poslovanje nadaljujejo. Kakor o tem, kar se tiče nabiranja davkov, moremo sedaj trditi o različnih ljudskih opravkih; ne najzadnje o poslovanju šol. V minolem poletju so oblasti kazale s posebnimi odredbami na potrebo šol ter so celo pozivljale učitelje, naj pričnejo s poukom na kakršenkoli način, še preden potečejo počitnice. Ni dovolj, da se preskrblja delo brezposelnim, ne zadošča, da se da jesti družinam vpoklicanih, ne zadošča skrbeti za ranjence: otroci vseh onih, ki so direktno ali indirektno zadeti od vojne, imajo potrebo, da skrbimo zanje izven doma bolj kot v mirnem času.

Brez opore in vodstva staršev ne morejo otroci dobiti take pomoči nikjer drugje kot v šoli, takaj žene iz ljudstva so sedaj prisiljene boriti se s poslabšanimi življenjskimi pogoji ter opravljati novega in več dela. Preskrbeti otrokom — v sedanjem najneugodnejšem letnem času — zavarovane, higienične prostore, kjer preživijo večji del dneva, odtegnjeni vplivom žalostnih vtiskov, kjer naj se jim zdi, kot da se ni nič bistveno izpremenilo krog njih, in kjer naj se vzgojujejo, je prednost neprecenljive vrednosti ne le za otroke, temveč tudi za njih starše.

Medtem ko so očetje v vojni nevarnosti, ni prav, da bi izgubili otroke, kakor se marsikdo boji, da bi izgubila nova generacija eno leto eksistenco zaradi suspendacije šolskega poslovanja, ki se ji je lahko izogniti. Če se zdi suspendiranje upravičeno v nekaterih krajih, kakor n. pr. v Pulju, se izkuša od pomoči z otvorjenjem privatnih tečajev, v katerih poučujejo celo učitelji, ki sicer službujejo v armadi, a imajo dovoljenje poučevati vsaj po nekaj ur vsak dan. V drugih krajih in posebno za ljudske šole naj se zaposlijo vsi učitelji, ki so še na razpolago, bodisi da so prosti zaradi starosti ali drugih vzrokov vojaškega službovanja; naj se uporabijo tudi za zgolj deške oddelke učiteljice, kakor se je to storilo v drugih javnih uradih. **Naj se gleda pri vpoklicu sposobnih pod orožje in pri črnobojniški reviziji na potrebo zavodov, ki jim pripadajo učitelji, in naj se pustijo pokrite vsaj najnujnejše učne potrebe.**

Naj se skrčijo ure učencev tudi na minimum in naj se zvišajo na najvišjo mero urniki učiteljev, a **zabrani naj se nevarnost zapretja šol, četudi le začasne**, katerega škoda je težko preračunljiva za bodočnost, medtem ko so koristi nasprotnega evidentne. Z rednim poslovanjem šol, sicer skrčnim, a ne prekinjenim, bodo mlade generacije nadaljevale svoje priprave za vršenje družabnih dolžnosti, ki jih čakajo; družinam bodo olajšane težkoče, ki jih provzroča vojna; oni, ki najbolj nosijo težo, bodo potolaženi v gotovosti, da so njih otroci izven nevarnosti, da izgube kakšno leto eksistence; in vse ljudstvo bo manj deprimirano, **ker bo en vzrok več izločen, da bi se čutili živeče v izjemnem času.** In vzdržanje vsaj ogrođa normalnega življenja, zavest, da se vsaj najvažnejše funkcije v družbi razvijajo kakor običajno, je prvi pogoj, da se premaga kriza.

Tu imajo šolske oblasti lepo priliko, da ustrežejo tem moralnim potrebam vsega prebivalstva, da ne nastane prekinjenje vzgojnega in poučnega delovanja šole, ki naj kakor uspešno zdravi hladni rane in mlado generacijo pripravlja in usposablja za bodoče življenje!

Že zavest, da stoji izven bojne vihtre vsaj eno zavetišče — šola — najdražjega zaklada človeštva — mladine; zavest, da delovanja šole ni mogla zaustaviti krvava vojna, že ta zavest bo vplivala vsestransko blagodejno in bo tudi v ljudstvu utrčila vero v svetost, vzvišenost in potrebo šol!

Važna razsodba državnega sodišča.

Dunaj, 25. oktobra 1914.

Državno sodišče je danes izdalo razsodbo, ki pravi, da se staršev brez konfesije ne more siliti, da bi za svoje šoloobvezne otroke, ki so tudi brez konfesije, določili kako od države priznana veroizpoved v svrhu poučevanja v veronauku. Državnemu sodišču je predsedoval njega prezident dr. pl. Grabmayr, v obravnavi pa je bil ta slučaj:

Posesniku Francu Kuku v Kohelni na Češkem, ki je kakor njegova žena brez konfesije, je okrajno glavarstvo v Semilu leta 1912. ukazalo, da mora za svoja dva otroke, ki obiskujeta ljudsko šolo in ki sta v rojstni knjigi vpisana tudi brez konfesije, tekom osmih dni določiti kako

od države priznana veroizpoved, ki se naj v njej poučujeta oba otroka. Namestništvo v Pragi je zavrnilo Kukov rekurz, ter je rekurentu priobčilo, da mora tekom 14 dni po polnomočju namestništvnega odloka določiti za oba svoja otroke kako od države priznana veroizpoved, sicer bo na podlagi cesarskega patenta z dne 20. aprila 1854 k temu prisiljen. Ministrstvo za notranje zadeve je odobrilo odlok namestništva, nakar se je Kuk pritožil na državno sodišče.

Pritožnikov zastopnik dr. Bartušek je poudarjal, da se z izpodbijanim odlokom predvsem krati pritožniku pravica svobode vere in vesti, ki jo zagotavlja vsakemu državljanu člen XIV. državnega osnovnega zakona. S siljenjem k udeležbi veronauka — je izvajal pritožnik — bi bila otroka, ki sta bila brez vsakega zadržka vpisana v rojstno knjigo brez konfesije, neposredno primorana k verskim vajam. Nadalje izjava pritožba, da se z izpodbijanim odlokom k določitvi kake od države priznane veroizpovedi krati pritožniku v členu XVI. zaježena pravica domačih verskih vaj in končno, da se jemlje v členu XVII. tega zakona vsakemu državljanu zagotovljena pravica svobode znanosti in njenih nauk.

V protispisu ministrstva za nauk in bogočastje je rečeno, da gre svobodi vere in vesti, zaježeni v členu XIV., zlasti za šoloobvezne otroke gotova omejitev, ki je izražena v medkonfesionalnem zakonu z dne 25. maja 1868 ter v državnem šolskem zakonu z dne 14. maja 1869 in z dne 2. maja 1883.

Državno sodišče je z danes izdano razsodbo priznalo, da se je z izpodbijanim odlokom kratila v členu XIV. državnega osnovnega zakona vsakemu državljanu zaježena pravica svobode vere in vesti.

V razlogih razsodbe se poudarja, da sta bila ob sklepanju zakona pritožnik in njegova žena vpisana v register brez konfesije. Ako je bil sedaj pritožnik pozvan, da mora tekom osmih dni za svoja dva šoloobvezna otroke, ki sta bila v rojstno knjigo vpisana brez konfesije, določiti kako od države priznana veroizpoved in mu še priklopilo od svoje strani pretnjo eventualnih sredstev siljenja, tiči v tem po nazorih državnega sodišča nedopustno siljenje vesti in torej kršenje pravice svobode vere in vesti.

Z ozirom na druge točke pritožbe je izreklo državno sodišče, da pritožba zaradi nedostajanja stvarnih pogojev ni utemeljena.

Književnost.

Zgodovinski zapiski za obče ljudske šole. Sestavil Josip Brinar. — Velja vez. 90 v. — Založil in natisnil Maks Šeber v Postojni 1914. — Str. 73. — Knjiga, ki smo jo že naznanili, leži sedaj pred nami ter nam ugaja po svoji zunanosti in vsebini. Najprej govori o naši domovini v prazgodovinski dobi, potem naveda najstarejše učence naših dedov: Egipčane, Feničane, Babilonce in Grke. Zatem pripoveduje o Rimljanah v naši domovini ter opisuje preseljevanje narodov in naselitev Slovencev. Dalje se vrste poglavja o starih Slovanih, o Karlu Velikem, o sv. Cirilu in Metodu in o Madžarih. Opisana je ustanovitev Vzhodne krajine (Babenberžani), iz križarskih vojn se je razvilo viteštvo in so nastali samostani. Za Rudolfom Habsburškim sta opisana Albrecht I. in Friderik Lepi. Posebno poglavje govori o umeščanju korotanskih vojvod, ravno tako o Rudolfu IV. Ustanovniku in o Karlu IV. Svoj oddelek imajo Hus in husiti, Friderik III., kralj Matjaž, celjski grofje, Andrej Baumkirchner in Erazem Predjamski. Knjiga pride potem o kmetih v srednjem veku, o srednjeveških mestih, o iznajdbah srednjega veka in o odkritju Amerike. Očrtan je Maksimilijan I., za njim je govor o kmetijskih uporih, o porazu Srbov na Kosovem polju, o turških napadih na slovenske dežele, o slavnih vojskovodjah Slovencev v turških vojnah, o bitki pri Mohorču in o prvem obleganju Dunaja. Nikolaj Zrinski ima svoje poglavje, ravno tako reformacija, drugo obleganje Dunaja in Evgen Savojski. Za Karlom VI. in pragmatiško sankcijo prihaja Marija Terezija s sinom Jožefom II. Za Napoleonom stoji »Ilirija oživljena«, za to Jurij Vega, potlej se prikaže tragedija Napoleonovega padca, Cesar Franc I. in cesar Ferdinand I. Dobrotljivi pripravljata pot vladarstvu cesarja Franca Jožefa I. Ko je opisana njegova osebnost, spoznamo ustavo Avstro-Ogrske ter obče pravice in dolžnosti avstrijskih državljanov. Knjigo dopolnjuje dodatek, ki kaže naraščanje avstrijsko-ogrsko monarhije, nam daje časovni pregled in končno pregled vladarjev. — Iz tega je razvidno, da je na tesnem prostoru povedano veliko.

To se je pisateju izbornu posrečilo, ke je s spretno roko iz obilice izbral jedro, ki ga je z lapidarnimi stavki ustalil v znanje in preudarek malemu in velikemu svetu. Da, tudi temu, zakaj zanimala bo knjiga tudi njega. — Splošna naša sodba se glasi: Dobili smo lepo knjigo izpod večjega peresa!

Ročni zapisnik za šolsko leto 1914.—1915. XXI. letnik. Sestavil L. Jelenec. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. — Od rajnega Primožiča zasnovano, od spretne roke tovariša Jelenca nadaljevano delo je doseglo že 21. letnik — znamenje, da je dobro in potrebno. In res ne more biti učitelj in učiteljica brez tega vademekuma, ki nam je dober prijatelj in kažipot po vsem slovenskem šolskem svetu. Koliko ljubih in dragih imen! Koliko srečanja v duhu! Koliko veselostnih spominov! Koliko ponosa! Vse sile so se zarotile proti nam — celo glad! — a glejte nas! Še smo! Še bomo! Ves slovenski svet je prepleten z omrežjem slovenskih šol. Mi brusimo svojemu narodu orožje duha, ustvarjamo novo dobo pravice in enakopravnosti, ki nam šele da, kar nam jemlje sedanost! Tako slutimo ob lepi knjižici. Zato pa — iskreno pozdravljen, moj dobri, dobri znanec!

Koledar (Vestnik) XXIX. šolske Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani za navadno leto 1915. Izdalo in založilo vodstvo. Cena 1K 20 vin. V Ljubljani. Tisk »Narodne tiskarne«, 1914. — Za običajno koledarsko vsebino in za praktično objavo poštnih določb priobčuje koledar življenjepisa Družbinih velikih dobrotnikov: Franca Babiča in župnika Frana Škrjanca. — V vseh Družbinih prijateljih zbudi ponosno zavest reminiscenca o velikem vladiki Strossmayerju in o njegovih simpatijah do Družbe. — Zgodovinska črtica »Turška pravica« in lepa vrsta slovenskih osebnih, moških in ženskih imen zaključujeta beletristični del koledarjev. — Silno bogat na računih in imenih je Vestnik, ki izkazuje Družbine aktivne imovine K 1.690.767:59, pasivne imovine pa K 487.541:07, torej čiste imovine dne 31. grudnia 1913. leta K 1.203.226:52. — Proradna za leto 1915 izkazuje stroškov K 301.900, dohodkov pa K 145.000, torej primanjkljaja K 156.900, ki ga bo treba pokriti iz zapuščinskih skladov in z najetjem posojila. — Težki časi so prihrumeli nad Družbo. Treba bo velike, podvojene požrtvovalnosti, da nam ne poidejo sredstva, ki se z njimi šolajo otroci v darja so proračunjeni na K 3500. Videli Družbinih zavodih. — Dohodki tega kolebomo, ali bo slovenska radodarnost uresničila vsaj to postavko! — Družbine zavode in učno osebje si na podlagi statističnih podatkov v knjigi ogledamo pozneje posebe. Od Družbinih učiteljev je mobiliziranih deset.

Šestdesetletnica hrvatskega pisatelja. Dne 26. oktobra je praznoval znameniti hrvatski romanopisec in pesnik Ksaver Šandor Gjalski (Ljuba Babić) svojo šestdesetletnico. Sredi vojne vihre se spominja slavnega književnika tudi slovenski narod z vsem spoštovanjem.

Srednješolske vesti.

Srebrno kolajno za zasluge za »Rdeči križ« je dobil ravnatelj mariborske gimnazije dr. Josip Tominšek.

Drugi zbor ukrajinskih strelcev. Osrednje vodstvo prostovoljnih ukrajinskih siških (sokolskih) strelcev je na svoji zadnji seji na Dnaju sklenilo, da se organizira še drugi zbor prostovoljnih ukrajinskih strelcev. Prostovoljne darove v ta namen sprejema Amelan Bačinskij, gimnazijski učitelj na Dunaju, XVIII. Gentzgasse 25, I. nadstr., vrata 16.

Slovenski profesor, ujet od Rusov. Prof. dr. Janko Kotnik, ki je predlanskim poučeval na goriški realki, sedaj pa je profesor v Banjaluki in poročnik pri bos. herc. pešpolku št. 4, ki ga pogrešajo, je pisal dne 26. septembra svojim staršem na Koroškem, da se nahaja v ruskem ujetništvu.

Predavanje na drugi državni gimnaziji v Ljubljani. Dne 20. oktobra je za drugo državno gimnazijo v telovadnici ljubljanskega učiteljskega predaval prof. Vesenjak o veleaktualni temi »Zgodovinski poklic Avstrije v Evropi«. Predavanja se je udeležil ves zavod z učiteljskim zborom in nekaterimi rodovinskimi člani učencev. Predavatelj je jasno in poljudno odgovarjal na vprašanje, zakaj se je ob izbruhu sedanje svetovne vojne mahoma pojavilo tako edinstveno patriotično navdušenje vseh avstrijskih narodov za obrambo skupne domovine. Govoril je tako iz srca vseh, da je po sklepu predavanja kakor z elementarno silo zagromelo po dvorani glasno odobravanje. Na to je ravnatelj Štrifof z veseljem konstatiral, da je glasno odobravanje do-

kaz, da tudi mladina razume sedanje velike čase, da čustvuje z vsem avstrijskim prebivalstvom brez razlike narodnosti in stanu v edinosti patriotičnega mišljenja in da se združuje z njim v vroči prošnji do vsemogočnega Boga, naj bi skoraj podelil sijano zmago našemu orožju, borečemu se za pravico, za sveto stvar, ki mora končno zmagati. Ob koncu so vsi navzoči v dokaz zvestobe in vdanosti zaklicali presvetlemu cesarju navdušeno gromovit trikratni »živio«.

Odbor Dijaške kuhinje v Kranju, ki je pod nadzorstvom občinskega odbora v Kranju, razpošilja pravkar poročilo o delovanju v šolskem letu 1913/14. (20. leto obstanka). Tekom šolskega leta 1913/14. so sprejeli v dijaško kuhinjo 48 ubožnih pridnih učencev cesarja Franca Jožefa gimnazije v Kranju. Po svojem domovju je bilo podpirancev: s Kranjskega 44, s Koroškega 2, s Štajerskega in s Primorskega po 1. Od Kranjskega odpadejo na sodne okraje: 12 na škofijski, 14 na radovljski, 8 na kranjski, 5 na kamniški, 4 na kranjskogorski, 1 na trziški, 1 na ljubljanski, 1 na logaški in 2 na vipavski sodni okraj. Za 10.173 kosil in 9991 večerij se je izdalo 4707 K 26 vin. Dijaki so prispevali mesečno: dva po 6 kron, 23 po 5 K, eden po 4 krone, 8 po 3 krone, eden po 2 kroni; 13 dijakov je dobivalo hrano brezplačno. Dohodki so znašali 4487 kron 24 vin., stroški 4765 kron 72 vin., torej 278 K 48 vin. primanjkljaja. Z večjimi zneski so se spomnili Dijaške kuhinje: mestna občina Kraj (500 K), Kmetiška posojilnica v Ljubljani (50 K), mestna občina Škofja Loka (50 K), občina Stara Loka (20 K), občina Smlednik (30 K), duhovni svetnik Jernej Ramovš (100 K), nadžupnik Franc Kušar (40 K), Kreditno društvo v Kranju (25 kron), trgovci v Kranju odkupnino od novoletnih daril (420 kon). Odborovo delovanje so podpirale mnogo rodovine kranjskega mesta, ki so delile ubožnim dijakom hrano ali pa jih denarno podpirale. Tekom leta so umrli ti-le dobrotniki: vpokojeni župnik Martin Poč v Kamniku, župan Anton Burger v Hrašah pri Smledniku, kavarar Karel Jäger in posestnica Terezija Končeva v Kranju. — V odboru Dijaške kuhinje so gospodje: dr. Edvard Šavnik, c. kr. višji okrajni zdravnik, načelnik; Boleslav Bloudek, c. kr. stavbni svetnik, načelnikov namestnik; Ivan Masten, c. kr. profesor, tajnik; Anton Zupan, c. kr. profesor, blagajnik; okrajni sodnik Oskar Dev, profesor dr. Vladimir Herle in mag. pharm. Franc Šavnik, odborniki. Iz dobe dvajsetletnega obstanka Dijaške kuhinje navajamo te-le podatke: Od 6903 učenec, ki so pohajali cesarja Franca Jožefa gimnazijo v Kranju od njenega reaktiviranja v letu 1894, pa do letos, jih je dobivalo hrano v Dijaški kuhinji 1477; použili so skupaj 521.496 obedov, ki so stali 95.848 kron. — Društveno imetje znaša: 55.705 kron 73 vin. glavnice in 4549 K 95 vin. razpoložnine, skupaj 60.255 K 68 v. Skupni dohodki znašajo 18.050 K 27 vin. skupni izdatki pa 97.794 K 59 v. Odbornikov je bilo 26; od teh jih je 5 umrlo (veleposestnik Peter Mayr, ravnatelj Andrej Žumer, odvetn. dr. Fr. Prevc, profesor Anton Peterlin in odvetnik dr. Josip Kušar). — Misel, da se ustanovi Dijaška kuhinja v Kranju, je izšla iz občinskega odbora. Dijaško kuhinjo vodi kot načelnik od njenega početka g. Edvard Šavnik, ki si je pridobil zanj s svojo požrtvovalnostjo in nesebičnostjo neminljivih zaslug. — Končno omenjamo še one velikodušne dobrotnike, ki so Dijaški kuhinji naklonili večja darila in volila: veleindustrialec Vinko Majdič, župnik Šimen Robič, gospa Josipina Schiffer, Jera Zorman, veletržec Janko Majdič, mornariški zdravnik dr. Leopold Majdič, učitelj Josip Traven, veletržec Ivan Majdič, gospodična Gabrijela Scaria, gospodična Marija Zhismanova, gospa Katarina Roblekova in inženir Vil. Polak. — M. Pirnat.

Kranjske vesti.

—r— **Ranjen je bil** v nogu v boju pri Antwerpnu tovariš Ludovik Mikolič, učitelj v Črnomlju. Tako piše topničar Slovenec M. Oswald v pismu iz Antwerpna z dne 14. oktobra t. l.

—r— **Ranjen je bil** na severnem bojišču že koncem avgusta profesor I. drž. gimnazije v Ljubljani. rezervni poročnik Rudolf Grošelj. Zadet je bil v roko in so mu v bolnici v Levovu odrezali spodnjo laket desne roke. Dne 15. septembra je bil še v Levovu, odkoder je pisal svojim staršem. Njegova karta je prišla čez Stockholm v Ljubljano.

—r— **Na dopustu** je v svojem službenem kraju tovariš Fran Vončina, učitelj v Žireh. Vojaški naporji so zrahljali njegovo zdravje.

—r— **Ranjen je bil** na severnem bojišču profesor ljubljanskega liceja rezerv. poročnik Josip Berce. Dne 20. pret. m. dopoldne so ga prinesli na prostor za obvezovanje ranjenecv. Ranjen je od šrapnela na glavi; desna roka in noga sta popolnoma otrpli; ranjenec ne more nič govoriti in ne spozna nikogar. — Dodatno nam poročajo, da je prof. Josip Berce sicer težko ranjen, vendar smemo upati, da popolnoma okreva. Kakor njegov sluga poroča, ga je ranila v glavo krogla iz puške, ni ga pa raul šrapnel. — Iskreno želimo, da bi se simpatičnemu možu zdravje popolnoma vrnilo!

—r— **Prof. Ludovik Vagaja**, praporščak 17. pešpolka, je pisal svoji materi, da se nahaja v ruskem ujetništvu. Bil je ranjen na desni roki in je pismo pisal še z levico, vendar pa se mu rana dobro zdravi.

—r— **Tovariš Jakob Dimnik**, nadučitelj v Ljubljani, je bil nevarno zbolel, a se mu je bolezen po prizadevanju mestnega zdravnika g. dr. Kraigherja obrnila na bolje. Želimo, da bi se tovarišu Dimniku zdravje kmalu zopet popolnoma vrnilo.

—r— **V ruskem ujetništvu** se nahaja Fr. Z dolšek, strokovni učitelj kmetijske šole na Grmu. Zadnje pismo je pisal iz Saratova ob Volgi.

—r— **V ruskem ujetništvu** se nahaja Janko Dimic, strojni stavec naše tiskarne. Šrapnel mu je razbil puško, nje kopito ga je poškodovalo do onesveščenja. Takoga so vjeli Rusi. Sedaj je na poti v Sibirijo v Omsk.

—r— **Trgovska in obrtna zbornica** je na zadnji svoji seji izvolila za svojega zastopnika v šolskem odboru obrtne nadaljevalne šole na Jesenicah pekovskega mojstra Albina Hauptmanna.

—r— **Delo za sirote in ranjence.** Tovariš Fran Potokar, nadučitelj v Dragatušu, je prevzel nadzorstvo osirotelih otrok, tovarišica Josipina Ahačičeva, učiteljica istotam, pa streže ranjencem v bolnišnici v Rudolfovem.

—r— **Zahvala.** Povodom poučnega izleta šolske mladine iz Dragatuša v Rudolfovo pod nadzorstvom tukajšnjega učiteljstva izreka podpisano vodstvo gospodu Kalčiču, oskrbniku Elizabetne bolnice, g. Horvatu, upravitelju tiskarne, usmiljenim bratom, ravnatelju kmetijske šole na Grmu, gospodu Rohrmannu za preprijazen, gostoljuben sprejem, za poljudno obsežno razpravo in vsestranska pojasnila moderno urejenih naprav najiskrenejo zahvalo. kakor tudi gostilnici »Štamburjevi« za izbornu postrežbo. — Vodstvo ljudske šole Dragatuš, dne 29. oktobra 1914. — Potokar Franc, naduč.

—r— **Pohvalno priznanje** je izreko armadno poveljstvo za Srem in Banat v imenu najvišje službe rezervnemu poročniku Teodorju Šetini za hrabro in spretno vodstvo v sovražnem ognju. — Odlikovani poročnik je sin tovariša Franca Šetine, nadučitelja v Črnomlju.

—r— **Šolstvo v občinskem svetu ljubljanskem.** Na seji občinskega sveta ljubljanskega dne 20. oktobra t. l. je podžupan dr. Triller poročal, da je vlada sporočila, da za obrtno-nadaljevalne šole letos ne bo dala prispevka. Obč. svet. sklne principialno, da je pripravljen dovoliti tretjino doslej od vlade plačanega prispevka, če storita dežela in trg. in obrtniška zbornica isto. Obč. svetnik Pammer pojasni, da trg. zbornica takega prispevka ne more dati, vključ temu se županov predlog v principu sprejme. — Glasom poročila istega poročevalca se začasno nastavi za pomočnico na dnevnem zavetišču Jožica Likozarjeva s 50 K mesečno in Danetova s 15 K mesečno nagrado. Sprejme se tudi resolucija obč. svetn. Jegliča, da naj se razmišlja, kako bi se na zavetišču uvedlo moško ročno delo. — Uršulinke prosijo za prispevek k stroškom za vzdrževanje šolskega poslopja ter navajajo kot stroške za prenog 741 K, kar pa bo veljalo najbrž za ves samostan. Mestna občina more prispevati za zunanjo šolo samo 1000 K. Sprejeto.

—r— **Gorupova ustanova za gojenke deklškega liceja v Ljubljani.** Razpisana so 3 mesta po 386 K. Prosilke slovenskih, oziroma hrvatskih staršev imajo opremiti svoje prošnje: 1. s krstnim ali rojstnim listom, 2. z ubožnim listom, 3. z zdravniškim izpričevalom, 4. z izpričevalom o cepljenih kozah, 5. s šolskimi izpričevali o poslednjih dveh semestrih ter 6. v prošnji navesti, kje stanujejo starši, oziroma varuhi, in če uživajo same ali kdo izmed bratov ali sester kakšno ustanovo ali javno podporo in v katerem znesku. Prošnje je nasloviti na c. kr. deželno vlado v Ljubljani in vložiti pri licejskem ravnateljstvu najkasneje do 20. novembra t. l.

—r— **Delo c. kr. deklške ljudske šole v Idriji** za »Rdeči križ«. Učiteljice in učenke višjih razredov na c. kr. 8raz. rud. deklški ljudski šoli v Idriji so pod vod-

stvom ravnateljice Marije Kavčičeve zasnovali dne 3. sept. t. l. pletilni, oziroma šivalni tečaj v prid društvu »Rdečega križa«. — Nabralo se je po učiteljicah in s. prispevki c. kr. rud. direkcije (200 K), Lokalnega odbora (100 K), in idrijske podružnice »Rdečega križa« (100 K), do 24. oktobra v nabavo pletilnega materiala 742 K 68 v v denarju, razentega pa tudi mnogo perila, volne i. dr. — Imena darovalcev so bila objavljena v ljubljanskem uradnem listu. — Odposlale so se te-le stvari: 252 srajc, 40 parov spodnjih hlač, 25 jopičev, 310 parov nogavic, 183 parov zapestnikov, 40 parov kolenk, 600 parov snuč, 140 teselnih ovijak, 50 avb, 33 robcev, 114 rjuh, 33 predlek, 10 napolnjenih blazin, 50 brisač, 6 velikih zabojev obvezilk, 3 zaboje polnenja za blazine in 700 cigaret. Razentega se je preskrbelo 8 idrijskih ozdravelih vojakov, ki so se podali zopet na bojišče, z vsemi gori naštetimi zimskimi stvarmi. — Od 25. oktobra naprej nadaljujejo učiteljice in učenke v smislu tozadavnega poziva c. kr. ministrstva za uk in bogočastje d. dne 9. okt. 1914, št. 43.490, v šoli in doma dela za naše vrle vojake.

—r— **Darila za vojake, oziroma ranjence v naturalijah** so poslali: Učitelj Poljanec 6 vreč suhih sliv; Tonča Štamcerjeva, učiteljica v Podbrezjah, 39 kosov pletenega blaga; učiteljici Demšarjeva in Čermeljova v Cerkljah (Dol.) 7 kosov pletenega blaga; vad. učiteljica Marija Sohulz v Ljubljani 4 blagajnice in 2 palici; dalje so poslali raznega blaga: učenke obrtne šole v Ljubljani, učenci na Vrhniki, učenke deklške šole v Kamniku, učiteljice in učenke c. kr. 8-razr. rudn. deklške šole v Idriji; šolsko vodstvo v Košani, učenke ljudskih šol ljubljanske okolice: Studenec, Brezovica, Borovnica, Ježica, Sostro, Št. Jurij in Vič, šolsko vodstvo na Primskovem, šole kamniškega okraja, učiteljica Frida Uhlova, učiteljica Ivanka Cegnarjeva v Žabnici; ljudska šola v Dragatušu; ljudska šola v Trzinu.

—r— **V Trzinu** so pletle učenke pod vodstvom učiteljice tovarišice Jul. Kocijančičeve za vojake v vojni nogavice, zapestnike in čepice.

—r— **Iz Loškega potoka** pišejo: Šolska prireditel tukajšnjega učiteljstva se je izvršila povsem dobro in vsestransko zadovoljivo. Dvorana »Društvenega doma« je bila natlačeno polna občinstva, ki je pri vsaki točki lepo in bogato sestavljenega vzporeda navdušeno ploskalo. Sodelujoče učiteljstvo, kakor tudi šolska mladina je izvršila svojo nalogo izbornu. Najbolj pa je ugaljal našim ljudem nastop dečkov v koračnici »Mladi vojaki«. Igralci in igralk v Ganglovi dramatični sliki »Zadnji obisk« so dosegli popolen uspeh. Čisti dobiček v znesku K 140 se je porabil za nakup volne za pletenje nogavic vojakom, ki so v vojni. Vsa čast marljivemu našemu učiteljstvu!

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Provi-zorična učiteljica na ljudski šoli v Št. Jurju Hedviga Večaja je bila premeščena na enorazrednico v Zažar.

—r— **Tobak za vojake.** Na tozadevni oklic so darovale v nabiralnici c. kr. dežel. vlade: deklška šola v Kranju 7 zavojev tobaka, gojenke učiteljskega v Ljubljani 1800 cigaret.

—r— **Odlikovanje.** Tiskarniški nadzornik naše tiskarne, g. Anton Sterlekar, je dobil častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje. — Čestitamo.

Štajerske vesti.

—š— **Ranjen je bil** 14. pret. m. na severnem bojišču tovariš Stefan Firm, v Olinju, službujoč kot četočvoda pri 20. lovskem bataljonu. Ima težko ranjeno levo roko. Leži v Krakovu, Festungsspital. Objekt VIII., oddelek 6.

—š— **Odlikovan** je bil z vojaškim zašluznim križcem z vojno dekoracijo stotnik domobranskega polka št. 26 — bivši učitelj — Fran Zvirn, naš štajerski rojak, doma iz Stoperc pri Rogatu.

—š— **Običajni viničarski tečaji** se vrše tudi prihodnje leto v Mariboru in Zgor. Radgoni. Začno se 15. februarja, prošnje za sprejem je pa treba vložiti pri deželnem odboru do 6. januarja.

—š— **Iz Ptuj.** Za telovadnega učitelja na deželni gimnaziji je imenovan dosedanjí suplent Josip Koinig.

—š— **Šolstvo v Mariboru.** Poročajo nam: V četrtek, dne 22. oktobra t. l. je bil odprt šolski pouk na skoro vseh tukajšnjih zavodih, izvzemši vnanjo žensko in moško učiteljske. Kakor smo že poročali, je gimnazija v realki in ima popoldanske ure. Dijaštva je mnogo, samo prvi gimnazijski razredi so nekoliko slabše obiskani od drugih let. Istega dne so s poukom pričeli tudi na ljudskih in meščanskih šolah, izvzemši c. kr. vadnico moškega učiteljskega. Pouk na meščanskih šolah je za posamezne razrede vsak drugi dan, to zaradi

pomanjkanja prostorov. Kdaj se prične pouk na vnanjem ženskem in moškem učiteljski, je še docela negotovo, in je pisala n. pr. pred par dnevi »Marb. Ztg.«, da ga to leto morda še sploh ne bo. — Na vadnici, dveh razredih dekliške meščanske šole ter ženskem učiteljski mariborskih šolskih sester se pouk vrši v popolnem obsegu. Ie število gojenk ni tolikšno, kot je bilo druga leta.

—š— **Samoumor učitelja.** Iz Št. Ilija v Slovenskih goricah nam poročajo: V nedeljo, dne 25. oktobra, okrog polnoči je prišel v gostilnico gospe Neubauerjeve v Strassu pri Spielfeldu učitelj-voditelj šulferajnske šole v Ciršaku ob Muri. Naročil si je čajico čaja. Ko je natakarica odšla, da bi mu prinesla čaj, je počil strel. Učitelj Jamnik — torej rodem Slovenec — si je pognal iz revolverja kroglo v prsi. Jamnika je dobila natakarica ležati v mlaki krvi na tleh. Takoj so samomorilca spravili na avtomobil, da bi ga prepeljali v Gradec, a je že med potjo v bolnišnico izdihnil. Sumi se, da so slabe gmotne razmere in odpuščanje neveste vzrok samoumora. Jamnik je bil mirnejši in strpnejši kot njegov prednik Breznik.

—š— **Dr. Fran Rosina**, odvetnik v Mariboru, ki je bil po krivdi obrekovalcev v preiskovalnem zaporu v Gradcu, a je bil popolnoma nedolžen izpuščen na svobodo, je hudo obolel ter se zdravi v nekem sanatoriju v Gradcu. Sedaj nam poročajo, da se počuti že veliko bolje in da je izven vsake nevarnosti. Iskrenemu in vnetemu prijatelju slovenskega učiteljstva želimo od srca, da bi kmalu popolnoma okreval ter se čil in zdrav zopet lotil uspešnega dela v blaginjo ljubemu narodu!

Goriške vesti.

—g— **Ranjen je bil** v zadnjih bojih v Galiciji tvariš **Fran Belin**, učitelj v Soči pri Bovcu, služeč v 97. pehotnem polku. Levó roko ima težko ranjeno. Zdravi se v Satoravlija Uhely Dohanygyer 203.

—g— **Ranjen je bil** na severnem bojišču tovariš **Josip Kalan**, šol. voditelj v Bovcu, službujoč v 47. peh. polku. Ob enem je bil ranjen na južnem bojišču njegov brat Stanko, kadet v 22. peh. polku.

—g— **Poročajo** od 1. oktobra t. l. tovariša **Aljožija Macarola**, nadučitelja v Št. Poljavi, nadomestnega rezervista 7. polka 7. pehotne stotnije. — Zadnje pismo je pisal 1. oktobra iz Tarnova v Galiciji.

—g— **Slovenske starše** na Goriškem opozarjamo na glasbeno šolo »Pevskega in glasbenega društva« v Gorici. Na šoli poučuje sedaj izborna učiteljica, in za mal denar je dana vsakemu prilika, da se dobro izveža v glasbi. Kdor več zna, ta več velja. To naj upoštevajo slovenski starši in naj pošljejo svoje otroke v glasbeno šolo.

—g— **Iz preiskovalnega zapora** sta bila brez vsake kazni izpuščena tovariša **Henrik Klavora**, nadučitelj v Gorenjem polju, in **Albert Dominco**, nadučitelj v Cezsoči. — Obrekovalci niso dosegli svojega namena! Živela pravica!

—g— **Iz Poverja** poroča nadučitelj **A. Mervič**: Tudi naša občina se pridružuje svojim slovenskim tovarišcem. Za nakup volne za pletenje nogavice in za razno zimsko perilo za naše vrle junake na bojiščih se je nabralo od hiše do hiše K 200:84. — Za ta denar se je že nakupilo precej blaga. Šolska mladina kakor tudi mnoge odrasle deklice in žene pridno pletejo in šivajo, da odpošljemo pripravljeno pravočasno na bojno polje njim, v katerih junških rokah leži bodočnost, leži vsa naša in domovine nada. Hvala vam, vrli poverjski občani! Upam, da se o priliki še odzovete radovoljno in ne pozabite na svoje, ki krvave za dom in rod!

—g— **Šolsko vodstvo v Kazljah** objavlja: Vasica, ki šteje kakih 60 hiš, je darovala podpisanimu šolskemu vodstvu 57 K 80 vin. za nakup volne, iz katere že pletejo, oz. kvačkajo šolske deklice čepice, dokolenice, zaplestnike in nogavice. Tudi nekatera dekleta pridno izdelujejo gori navedene predmete pod vodstvom učiteljice **Albine Srebrničeve**. Ta znesek je nabral zaradi poziva c. kr. okr. šolskega sveta v Sezani tukajšnji učitelj z g. Štef. Zabricem. Iskrena hvala vsem, ki so kaj žrtvovali našemu hrabro se borečemu vojaštvu! — Za »Rdeči križ« je nabral gosp. **Ivan Kjuder** K 47:50, ki jih je že odposlal na pristojno mesto.

—g— **Za Narodni muzej v Gorici** je daroval tovariš **Jos. Balič**, nadučitelj na Vrhu sv. Mihaela, kot 43. dar: 11 starih denarjev, Pridige o. Janeza Svetokriškega, tržaški list »Curia Episcopalis« 1865—1869 in knjižico »Aus dem Wilajet Kärnten«.

—g— **Štirideset — mnogo je let.** Dne 22. oktobra t. l. je praznoval tovariš **Matija Lavrenčič**, nadučitelj v Št. Petru pri Gorici, štiridesetletnico svojega marljivega in uspešnega delovanja na šolskem polju v popolni duševni in telesni čilosti. Kamorkoli se ozre, povsod vidi bogate plo-

dove svojega požrtvovalnega učiteljevanja. Jubilantu iskreno čestitamo!

—g— **Repentabor.** Kakor po drugih občinah, tako se je tudi pri nas nabiralo doneske za nakup volne, iz katere izdelujejo šolske deklice, kakor tudi druga odrasla dekleta nogavice in druge potrebščine za naše vojake. Prispevke so nabirale učenke same. (Glej članek: Delo slovenskega učiteljstva za »Rdeči križ«!)

—g— **Razpis ustanov.** Deželni odbor goriški razpisuje deželno ustanovo od 600 kron, ustanovljena od deželnega zbora s sklepom z dne 10. septembra 1888, v spomin 40letnega vladanja Njeg. Veličanstva presvitlega cesarja **Francja Jožefa I.** — Te ustanove morejo biti deležni dijaki, sinovi očeta, rojenega, stanujočega in pristojnega v tej grofiji, slušatelji na avstrijskem vseučilišču, na tehniki ali na visoki poljedeljski šoli, in sicer vsa leta študija, če se drže obstoječih zakonitih predpisov. — Prosilci naj podajo svoje vloge deželnemu odboru do 15. novembra 1914 in naj jim priložijo dokazila o rodu, pristojnosti, o imovinskih razmerah dotičnih družin in končno tudi dokazila, da so vpisani na katerem navedenih učilišč in o svojem dosedanjem napredovanju. — Nadalje je razpisana ustanova v znesku 600 kron, ki jo je ustanovil ekselencen deželni glavar **grof Franc Coronini-Cronberg** v spomin na štiridesetletno vladanje cesarja **Francja Jožefa I.** — Pravico do te ustanove imajo ubožni dijaki, ki so slušatelji na eni avstrijski visoki šoli (vseučilišču, tehniki, poljedeljski visoki šoli) in ki so pristojni v pokneženo grofijo Goriško-Gradiščansko, brez ozira na veroizpovedanje in narodnost. — Z vsemi potrebnimi in zgoraj navedenimi izpričevali opremljene prošnje je vlagati pri deželnem odboru do 15. novembra 1914. — Končno se razpisuje eno mesto izpraznjenih **Codelli-Fahnenfeldovih** ustanov v znesku 210 kron, ki se podeli dijaku goriške gimnazije, ki je sin plemenitaša poknežene grofije Goriško-Gradiščanske. — Prosilci imajo vložiti svoje v smislu obstoječih zakonov opremljene prošnje deželnemu odboru do 15. novembra 1914.

Istrske vesti.

—i— **Iz Medulina pri Pulju** nam poročajo, da je to prijazno puljsko podobčino dne 24. oktobra t. l. obiskal nadvojvoda-prestolonaslednik **Karel Franc Jožef**, ki ga je narod s šolsko mladino navdušeno pozdravljaval. Ves kraj je bil odet s hrvatskimi zastavami.

—i— **Koncert v korist rodovinam padlih vojakov** se je vršil v Pazinu dne 31. pret. m. Z odličnim uspehom je na koncertu sodeloval tudi učitelj **Pavličević**.

—i— **Tovarišica Marica Petričeva**, učiteljica v Golcu v Istri, je nabrala med goškimimi ovčarji volno za »Rdeči križ« in jo doposlala v Trst. — Hvala ji za plemenito delo!

Tržaške vesti.

—t— **Obrtnikom in trgovcem Trsta in okolice.** Odbor »Slovenske obrtne nadaljevalne šole« je sklenil v smislu nasveta c. kr. ministrstva za javna dela, da za enkrat ne prične s poukom — niti v obrtnih niti v trgovskih razredih. Kdaj se prične redni pouk, se pravočasno objavi.

—t— **Vodstvo »Slov. obrtne nadaljevalne šole«** — **Seja mestnega odbora.** Na seji mestnega odbora, ki se je vršila dne 19. oktobra pod predsedstvom župana dr. **Valerio**, je prišlo tudi do sledečih sklepov: Z dnem 1. novembra 1914 se uvede navadni in posebni šolski obed ter se v to svrhu stavi eksekutivi na razpolago vsota 10.000 K v dodatek vsoti, ki je v to svrhu na razpolago na podlagi bilance iz l. 1913.

Oskrbovanje navadnega šolskega obeda na šolah v mestu se poveri društvu »Amici dell' Infanzia« pod pogoji, ki jih je društvo samo predlagalo. Oskrbovanje navadnega in posebnega šolskega obeda na šolah v spodnji in zgornji okolici se pa poveri mestnemu magistratu. Glede posebnega šolskega obeda se število dnevnih porcij poviša od 200 na 250.

—t— **Državni poslanec dr. Otokar Rybář** se je te dni mudil na Dunaju, kjer je v ministrstvu za pravosodje in dež. brambo že v drugič interveniral zaradi raznih oblastvenih odredb za časa mobilizacije v naših pokrajinah. Bil je povsod najdobrohotnejše sprejet, in so s posebnim zanimanjem poslušali njegove želje in pojasnila.

—t— **Učiteljstvo C. M. šol v Trstu** je darovalo v oktobru t. l. 1% svoje plače v sledeče dobrodelne namene: 1. Za »Rdeči križ« K 15:23. — 2. Materi pod orožje poklicanega tovariša **Hermana Ipavca** s Proske K 20:00. — 3. Za šolske potrebščine otrokom pod orožje poklicanih očetov na

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na trdsko

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosto!

Izredno nizke cene!

a) deški šoli K 9:86, b) dekliški šoli pri Sv. Jakobu K 9:87; skupaj K 54:96.

—t— **Učiteljski zbor C. M. šole v Trstu** je daroval moški podružnici C. M. D. 30 K v počestčenje spomina umrle matere svoje kolegije **J. Delkinove**.

—t— **Iz Kolonje pri Trstu** poročajo »Edinosti« (št. 271): Žalostno — a resnično: Slovenci govorijo zoper svoje lastne brate in zoper svoje lastne naprave. Sicer so to gotovo le prazna besedičenja, vendarle pa ostane slaba luč na poti. Nekateri govorijo celo, da je zato vojna, ker je CMD. ustanovila otroški vrtec v Kolonji. Za Boga, ali more kdo reči kaj bolj bedastega in otročjega! Kolonjčani, ne poslušajte teh smešnosti! Ne pljuvajte v svojo lastno skledo! Še to, kar imamo Slovenci, še to naj bi zametavali? Pomislite, Kolonjčani, koliko vrednosti je za vas in vaše otroke, da je v naši sredi otroški vrtec, kraj, kamor brez skrbi lahko pošiljate svojo deco, kraj, ki naj bi bil svet vsakemu Slovincu. Vztrajajte pri svojem delu! Bodite složni! Ravno mi Slovenci tako silno potrebujemo sloge, skupnosti, bratstva! Zatorej, Kolonjčani, ne dajte se smešiti! Bodite ponosni, da je v vaši sredi zavetišče otrok! Ne poslušajte praznih besedičenj in pošiljajte veselo in ponosno svoje otroke v vrtec.

—t— **Telovadno društvo »Sokol« v Rojani** naznanja vsem onim staršem, ki bi hoteli vpisati svojo deco k telovadbi, da se telovadba zopet redno vrši, in sicer: ženski šolski naraščaj vsako sredo in soboto od 2. in pol do 3. in pol popoldne, moški šolski naraščaj vsako sredo in soboto od 4. do 5. popoldne. Slovenski starši, mnogo vaših očetov se nahaja pod bojno zastavo, in tako nima kdo nadzirati vaših otrok; zato pa jih pošljite v izkušene roke, kjer se bodo izobrazili, vrhutega pa še krepili duševno in telesno.

V smislu sklepa upravnega sveta z dne 6. novembra 1914 se skliče

IX. izredni občni zbor Učiteljske tiskarne

registr. zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani na dan 22. novembra 1914 ob 10. uri dop. v Ljubljani, Fračiškanska ul. 6.

Dnevni red:

1. Volitev upravnega sveta.
2. Slučajnosti.

Ljubljana, 6. novembra 1914.

Za upravni svet:

Karel Wilder, s. r. **Franc Črnagoj**, s. r.
predsednik. član upravnega sveta.

Splošni vestnik.

Vse gospode tovariše in gospodične tovarišice, ki smo jim poslali knjigo: **Petindvajsetletnica Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev — Spominski spis** — in je še niso plačali, prosimo prav nujno, da to store čimprej, da tudi Zaveza uredi račune.

VOĐSTVO ZAVEZE. Učiteljski kandidati, ki so bili potrjeni v vojake in ki skoraj nastopijo voj. službo, a žele položiti izpit učne usposobljenosti v letošnjem novembrskem roku, se pripuste po odloku naučnega ministrstva k izpitu takoj, pred zakonitim rokom, če dokažejo, da jim predpisana dveletna oziroma dvajsetmesečna praksa v šolski službi poteče do zakonitega novembrskega roka.

Popusti na pridobninskem davku, če je obrat zaradi vojne moten. Ravno kar izišla cesarska naredba obsega važne določbe glede popusta na pridobninskem davku, če je industrialni ali obrtni obrat zaradi vojne moten. Obrati, ki so bili zaradi vojne neposredno ali posredno prizadeti, bodo uživali delni popust na pridobninskem davku po velikosti motenja obrata; če so morali ustaviti obrat popolnoma, velja tudi za četrta leta popoln popust. Odločala o popustu ne bo davčna oblast sama, marveč skupno s posebno komisijo, ki bo sestavljena iz 3 avtonomnih funkcionarjev in predsednika pristojne pridobnin-

ske komisije. Kot druga instanca bo fungirala deželna komisija. — Poučite o tem prizadete!

Poštna zveza z ujetniki na Francoskem. Poštne pošiljke na Francoskem interniranim avstr.-ogrskim državljanom glasom poročila švicarske poštne uprave niso dopustne.

Državnega zbora ne bo. Predsedstvo poslanske zbornice razglašča, da ne bo zasedanja parlamenta, kakor so poročali različni listi, ker je sedaj v poslopju državnega zbora vojaška bolnica.

Za kadilce cigaret. Zaradi vplivanja vojne na obrat tobačne režije (poklic pripravnih delavcev v vojaško službo, zvišana potreba vojaške uprave, darila za vpoklicance in ranjence) je nastopila časna potreba omejitve v izdelovanju nekaterih vrst tobaka za cigarete. Poskrbelo pa se je že za izvišanje izdelovanja, zaradi česar bo v najkrajšem času zopet možno zadovoljevati kadilce. Medtem naj se občinstvo z ozirom na težke čase zadovoljuje z drugimi vrstami, posebno s kadilnim tobakom »drama«, ki se lahko stavi na razpolago v večjih množinah.

Vpisovanje na poljedelski visoki šoli na Dunaju za zimski semester se vrši od 2. do 16. novembra. Predavanja se pričnejo dne 7. prosinca 1915, ako tega ne preprečijo neprevidljive zapreke in pa ako se pri glasi zadostno število slušateljev.

Uvedba obveznega vidiranja potnih listov za prestop v Italijo. Kraljevo italijansko ministrstvo za notranje zadeve je pred kratkim odredilo, da smejo vprihodnje samo oni inozemci prestopiti na italijanska tla, ki imajo od italijanske konzularne oblasti vidirane potne liste. Kraljeve italijanske mejne in pristaniške oblasti so v tem smislu že poučene. Potniki v Italijo si morajo torej potrebne potne liste preskrbeti in si vizum neposredno izposlovati pri pristojnem kraljevem italijanskem konzulatu — potniki iz naših krajev torej pri onem v Trstu.

Praške »Učiteljské Noviny« objavljajo v svoji zadnji številki ekscerpt iz našega članka »Nekaj sodbe o naših uradnih konferencah, posebej še o sestavljanju zapisnika o njih«, ki smo ga priobčili v 36. letošnji številki.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.
Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Orgle, harmonije piana in pianina
dobavi c. kr. dvorni dobavitelj
Jan Tuček
Kutna Hora, Češko.
Pošilja cenike brezplačno in franko.
Ustanovljeno leta 1869.

Anton Krušič,
krojaški mojster in trgovec
v Gorici
Tržaška ulica števil. 16
v lastni hiši
in Tekališče **Fran Jožefa** št. 39.

Moja delavnica se nahaja v bližini slov. kmetiške šole. Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravno kar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarov za vsak stan. Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo naznanja prežalostno vest, da je njega najzvestejši član in najboljši tovariš

Sebastijan Krotky,
učitelj v Poličanah,

dne 9. septembra t. l. v hladnih valovih Drine našel prerani junaški grob.

Bodi nepozabnemu tovarišu lahka tuja zemlja, ker v domači, ki jo je tako ljubil, ni imel sreče počivati!

Jos. Sabati,
t. č. predsednik.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Najnovejši

Pfaff šivalni stroji

so priznane najboljši. Pripravni za vsakovrstno šivanje in umetno vezenje. Tečejo tiho in na kroglicah, za mladino edino priporočljivi. 10letna garancija. Ugodne cene in plačilni pogoji.

Ign. Vok, specij. trgovina Pfaff-šiv. strojev in Puch-koles Ljubljana, Sodna ulica šte. 7 (zraven sodnije).

Zahtevajte cenike brezplačno.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

J. Pogáchnik
mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terezije c. št. 11 (Kolizej)

Zaloga spalnih ter jedilnih sob v različnih : najnovjših slogih. :

Zaloga otomanov, divanov, žimnic : in otroških vozičkov.

Popolna spalna oprava za dve osebi K 350.-

zgotovljena iz tu- ali inozemskega oreha ali hrasta.

Ker je trpežni izdelek je posebno priporočljivo za one, kateri se mnogokrat selijo. Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omarici, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

Zahtevajte najnovjši katalog, kateri obsega nad 300 mod. slik.

Prvo splošno uradniško društvo avstro-ogrske monarhije

na Dunaju, I., Wipplingerstrasse 25. je ena največjih in najstarejših zavarovalnic za življenje v monarhiji in izvršuje zavarovanja za življenje in rente v vseh kombinacijah.

Za izboljšanje gospodarstvenega stanja, za preskrbljenost prihodnosti navezano je posebno učiteljstvo na samopomoč potom zavarovanja življenja; ugodnosti, ki jih nudi v tem obziru Uradniško društvo, pa tudi humanitetnemu delovanju namenjene uprave Uradniškega društva kažejo učitelju, da mu je najboljšje, če se oklene Uradniškega društva. Iz pravega spoznanja teh ugodnosti pridružila so se

največja učiteljska društva

Avstro-ogrske Uradniškemu društvu.

Silno ugodni zavarovalni pogoji. Nizke premije. Izplačevanje nemudoma in brez odbitka.

Garancijsko premoženje leta 1913 86.8 milijonov kron

Stanje zavarovanj koncem leta 1913 223 milijonov kron

Izplačanih zavarovanj do konca leta 1913 128.5 milijonov kron

Pojasnila daje brezplačno in, ne da bi vprašalec prevzel kake obveznosti

Glavni zastop uradniškega društva

za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradcu, Radetzkystrasse 10.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik. Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrancev i. t. d.

Očala in ščipalniki natančno po zdravniških predpisih. Toplomeri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goerz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd.

Moderno urejena delavnica z električnim obratom.

Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijake, inženirje, arhitekte itd.

Strogo solidna trdka!! Ogromno število pohvalnih pism na razpolago.

Krasni ceniki na zahtevo zastoj.

Cene solidne! Postrežba točna!

Gramofoni od K 20.— naprej, plošče od K 1.50 naprej vedno v zalogi.

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Prva gorenjska razpošiljalnica
IVAN SAVNIK
Kranj 172

razpošilja na vse strani sveta najmodernejšo in najtrpežnejše klobuke v vseh cenah in oblikah od kron 3.— dalje.

Cevlje za dame in gospode prvovrstne kakovosti prodaja pod konkurenčno ceno.

Za neugajajoče se vrne denar. Meseca avgusta izide bogato ilustriran cenik.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodnosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do 30. septembra K 144.630.76.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Manufakturna trgovina

J. Grobelnik,

prej Frano Souvan sin

Ljubljana, Mestni trg 22 nasproti lekarne.

Posebno bogata zaloga

sukna za moška oblačila !!

Najboljši nakupni vir

modernih blagov
za ženske obleke

iz svile, volne, delena itd.

Vedno zadnje novosti

rut in šerp.

Bogata zaloga

vsakovrstnih preprog, zaves in garnitur.

Izkušeno dobri šifoni, platuid, kotenine in drugo belo blago.

Zunajna naročila se točno izvršujejo.

P. n. učiteljstvu pri nakupu posebne ugodnosti glede cen in plačila.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florjanska ulica 14

se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Pri večjih naročilih 10% popusta.